Orde van Sint-Jan van Jeruzalem, Hospitaalridders

Grootprioraat van de BENELUX

Prioraat van de Lage Landen

Verslag van de nationale bezinning van 3 oktober 2026

De dubbele missie van OSJ : in geloof en dienstbaarheid

De bezinningsdag begon met een misviering, voorgegaan door de prelaat. Het evangelie van het weekend, met de parabel van de wijngaard en de wijngaardbouwers, vormde het thema van de viering. Daarbij stond de vraag centraal: wat kunnen wij vandaag doen als medewerkers in de wijngaard van de Heer? Die vraag gaf richting aan de bezinningsdag en verbond de geestelijke verdieping met onze concrete inzet voor anderen.

De bezinningsdag bracht de twee dimensies van de missie van OSJ samen: het christelijke geloof verdiepen en zich vanuit dat geloof inzetten voor mensen in nood. De uiteenzetting van Bert Vanderhaegen over de Handelingen van de Apostelen gaf richting aan de geestelijke bezinning. De voorstelling van het project “Angels of Freedom” door de heer Guy Maes maakte de caritatieve opdracht concreet.

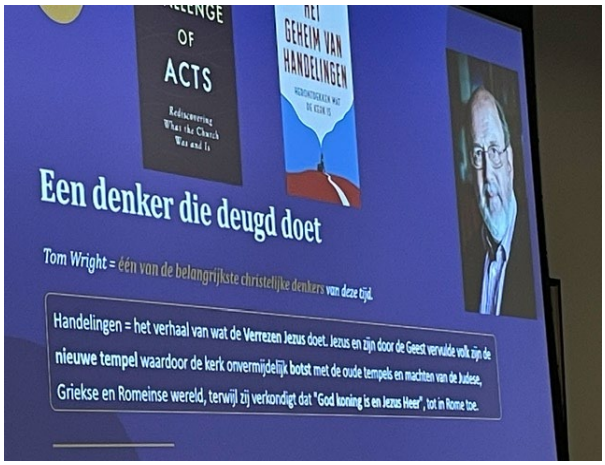
Deel 1: De geestelijke missie van OSJ – PRO FIDE

De Handelingen van de Apostelen en de herontdekking van de Kerk

Bezinning onder leiding van Bert Vanderhaegen

Tijdens zijn lezing nam Bert Vanderhaegen ons mee door de Handelingen van de Apostelen van Lucas. Als belangrijke inspiratiebron verwees hij naar het werk van de Britse theoloog N.T. Wright. De uiteenzetting was geen klassieke bespreking van Handelingen hoofdstuk per hoofdstuk. De bedoeling was vooral om vanuit een ruimer perspectief naar het geheel te kijken en opnieuw te ontdekken wat de eerste Kerk was, wat haar bezielde en wat dit vandaag voor christenen kan betekenen.

De verrijzenis als begin van de nieuwe schepping

Een van de belangrijkste inzichten was dat met de verrijzenis van Jezus Christus de nieuwe schepping al is begonnen.

Vanuit deze visie behoren de nieuwe hemel en de nieuwe aarde niet uitsluitend tot het einde der tijden. Met de verrijzenis wordt Gods nieuwe werkelijkheid al zichtbaar in onze wereld.

Ook de hemelvaart krijgt hierdoor een diepere betekenis. Zij betekent niet in de eerste plaats dat Jezus afscheid neemt van zijn leerlingen. In het licht van onder meer het visioen van de Mensenzoon in het boek Daniël kan zij worden begrepen als een troonsbestijging.

De centrale geloofsbelijdenis wordt dan bijzonder krachtig:

Jezus Christus is nu al Heer en koning.

Dat koningschap verschilt fundamenteel van wereldlijke macht. Christus regeert niet met legers, geweld of dwang, maar door liefde, gerechtigheid, vergeving en dienstbaarheid.

Pinksteren en Gods aanwezigheid bij zijn mensen

Ook Pinksteren werd vanuit dit perspectief bekeken. Pinksteren gaat over veel meer dan het ontvangen van een persoonlijke gave van de Heilige Geest.

God komt door zijn Geest bij zijn mensen wonen.

Daarom is de Kerk de nieuwe tempel. Met Kerk worden daarbij niet in de eerste plaats gebouwen of structuren bedoeld, maar de gemeenschap van mensen die Gods Geest ontvangen heeft.
De Kerk wordt zo de plaats waar hemel en aarde elkaar raken.

Dit sluit aan bij een ander belangrijk inzicht van N.T. Wright. Het uiteindelijke doel van het christelijke leven is niet eenvoudigweg dat wij deze aarde verlaten om voor eeuwig “naar de hemel te gaan”. De bijbelse verwachting is die van de verrijzenis, de nieuwe hemel en de nieuwe aarde: God wil bij zijn mensen komen wonen en zijn schepping vernieuwen.

Daardoor krijgt ook ons leven hier en nu betekenis. Wat wij vandaag tot stand brengen aan waarheid, schoonheid, goedheid, liefde en gerechtigheid heeft blijvende betekenis. Als christenen mogen wij al iets zichtbaar maken van die nieuwe schepping.

Van een kleine groep in Jeruzalem naar Rome

De Handelingen van de Apostelen vertellen vervolgens een opmerkelijke beweging.

Het verhaal begint bij een kleine groep leerlingen in Jeruzalem. Na de kruisiging waren zij angstig en onzeker. Na de verrijzenis en Pinksteren treden diezelfde mensen echter opvallend vrijmoedig naar buiten.

Eerst staan Petrus en de andere apostelen centraal. De verkondiging verspreidt zich vanuit Jeruzalem naar Judea en Samaria. Later verschuift de aandacht naar Paulus en gaat de beweging steeds verder de niet-Joodse wereld binnen.

Uiteindelijk bereikt Paulus Rome, het centrum van de toenmalige wereldmacht, waar hij het evangelie verkondigt.

Voor N.T. Wright is juist die verandering bij de eerste leerlingen opmerkelijk. Mensen die kort voordien nog doodsbang waren, waren plots bereid hun leven te riskeren voor hun overtuiging dat de gekruisigde Jezus werkelijk leefde.

Eén volk over grenzen heen

Een fundamentele ontwikkeling binnen de eerste Kerk was de vraag of niet-Joden eerst Jood moesten worden om tot de christelijke gemeenschap te kunnen behoren.

Paulus verzette zich daar krachtig tegen. Besnijdenis, voedselvoorschriften, sabbat en etnische afkomst mochten geen grenzen worden die bepaalden wie wel of niet tot de gemeenschap behoorde.

Dit betekent niet dat de Kerk eenvoudigweg Israël vervangt. De nadruk ligt op het samenbrengen van mensen in één volk van God, over etnische en nationale grenzen heen.

Dat heeft ook vandaag gevolgen. Een Kerk die werkelijk vanuit Handelingen leeft, kan geen gesloten gemeenschap zijn waarin afkomst, nationaliteit of maatschappelijke positie bepaalt wie erbij hoort.

Een Kerk die weerstand ondervindt

Een van de meest prikkelende gedachten van de bezinning was dat een Kerk die het altijd gemakkelijk heeft, het risico loopt haar eigenheid te verliezen.
De eerste christenen ondervonden voortdurend weerstand. Hun overtuiging dat Jezus Heer is had immers consequenties. Wanneer Christus Heer is, kan geen enkele menselijke of politieke macht absoluut zijn.

Daarbij werd verwezen naar de uitspraak uit Handelingen:

"Men moet God meer gehoorzamen dan mensen."

Dat betekent niet dat christenen menselijke wetten zomaar naast zich mogen neerleggen. Het betekent wel dat het geweten niet kan worden uitgeschakeld en dat menselijke macht steeds kritisch moet kunnen worden bevraagd.

Een Kerk die vanuit het evangelie leeft, moet daarom voldoende vrij zijn om ook machthebbers aan hun verantwoordelijkheid te herinneren.

Van geloof naar maatschappelijke verantwoordelijkheid

Tijdens de uiteenzetting en de daaropvolgende gedachtewisseling werd dit zeer concreet gemaakt.

Er werd onder meer gesproken over menswaardige omstandigheden in gevangenissen, de positie van mensen met een leefloon, de financiële moeilijkheden die de overgang van sociale ondersteuning naar werk soms met zich meebrengt, vluchtelingen die moeilijk huisvesting vinden, het tekort aan betaalbare en sociale woningen en de toenemende economische ongelijkheid.

De Kerk hoeft daarbij geen politieke partij te worden en hoeft evenmin zelf politieke macht na te streven.

Zij kan wel vanuit haar sociale leer en haar zorg voor de menselijke waardigheid haar stem laten horen. Samen met het middenveld kan zij problemen zichtbaar maken en beleidsmakers aanspreken wanneer mensen uit de boot vallen.

De christelijke boodschap mag met andere woorden niet beperkt blijven tot de muren van het kerkgebouw.

De goden van onze tijd

Het optreden van Paulus in Athene vormde eveneens een belangrijk onderdeel van de uiteenzetting.
N.T. Wright leest Het optreden van Paulus op de Areopagus niet uitsluitend als een handige manier om via het altaar "voor een onbekende god" aansluiting te vinden bij zijn toehoorders. Hij benadrukt ook het juridische karakter van de Areopagus: Paulus moet zich verantwoorden voor wat hij verkondigt.
Daarbij werd de vraag gesteld welke “goden” onze eigen samenleving vandaag kent.
Geld en bezit, seksualiteit en macht kunnen zo dominant worden dat zij voor mensen bijna de plaats van God innemen.

Daartegenover staat opnieuw de eenvoudige maar radicale boodschap van Handelingen:

De verrezen Christus is Heer.

Vrijmoedig durven getuigen

Daarmee kwam de bezinning bij een zeer persoonlijke vraag.

De eerste christenen spraken vrijmoedig over Jezus. Petrus en Johannes krijgen in Handelingen 4 zelfs uitdrukkelijk de opdracht niet meer over Hem te spreken. Hun antwoord is dat zij eenvoudigweg niet kunnen zwijgen over wat zij gezien en gehoord hebben.
Voor christenen vandaag blijkt die vrijmoedigheid niet altijd vanzelfsprekend. We spreken relatief gemakkelijk over waarden, solidariteit of zingeving. Veel moeilijker kan het zijn om eenvoudig te zeggen:

"Ik geloof in Jezus Christus."

Tijdens het slot van de bezinning werd daarbij ook gewezen op jonge mensen die vandaag opnieuw verrassend open over hun geloof durven spreken. Zij kunnen oudere generaties uitdagen om eveneens opnieuw onbevangen van hun geloof te getuigen.

De Handelingen gaan verder

De bezinning eindigde met misschien wel de mooiste gedachte van de dag:

De Handelingen van de Apostelen zijn geen afgesloten boek.

Het bijbelboek eindigt, maar het verhaal gaat verder.

Als gedoopte christenen maken ook wij deel uit van die beweging. De opdracht van Petrus, Paulus en de eerste christelijke gemeenschappen wordt doorgegeven aan iedere nieuwe generatie.
Ook wij worden uitgenodigd om mensen te ontmoeten, grenzen te overstijgen, aandacht te hebben voor wie kwetsbaar is, onrecht te benoemen en vooral door ons leven te getuigen van Christus.
Daarmee kwam de bezinning uiteindelijk terug bij haar kern:

God is koning. Jezus Christus is onze Heer.

De beslissende vraag is daarom niet alleen wat wij over Jezus weten of geloven, maar vooral wie Hij in ons eigen leven mag zijn en hoe dat zichtbaar wordt in onze omgang met andere mensen. De Handelingen van de Apostelen gaan zo verder — ook vandaag, en ook door ieder van ons.

Voor OSJ raakt deze bezinning aan de geestelijke dimensie van haar missie: groeien in geloof, vrijmoedig getuigen van Christus en zich door het evangelie laten leiden in de omgang met anderen. Vanuit die bezieling krijgt ook de caritatieve inzet haar betekenis.

Deel 2: De caritatieve missie van OSJ – PRO UTILITATE HOMINUM

Angels of Freedom en hulp aan kinderen in Oekraïne

Restauratie en inrichting van ondergrondse schuilplaatsen in kleuterscholen in Tsjernihiv
Project onder leiding van pater Karel, norbertijn van de abdij Grimbergen, voorgesteld door de heer Guy Maes

Het tweede centrale thema van de bezinningsdag bracht ons naar Oekraïne. Pater Karel zou het project normaal zelf voorstellen, maar kon niet aanwezig zijn. Daarom nam de heer Guy Maes de presentatie voor zijn rekening en gaf hij een uitgebreid beeld van het humanitaire werk dat de voorbije jaren werd uitgebouwd.

De oorlog in Oekraïne raakt ons in de eerste plaats door het menselijke leed dat hij veroorzaakt. Vooral de situatie van kinderen en jongeren stond tijdens deze voorstelling centraal. Zij kregen eerst te maken met de beperkingen van de coronaperiode en werden vervolgens geconfronteerd met oorlog, bombardementen en vernielingen. Voor velen is een normaal school- en jeugdleven daardoor al jarenlang onmogelijk.

Van een klein initiatief naar een omvangrijke hulpactie

Wat aanvankelijk begon als een relatief kleinschalig initiatief van pater Karel, groeide uit tot een omvangrijke humanitaire werking. Vrijwilligers helpen met het verzamelen, sorteren, opslaan en vervoeren van goederen. Daarnaast ontstonden samenwerkingen met bedrijven, ziekenhuizen, gemeenten, lokale overheden en andere organisaties.

Een belangrijk uitgangspunt is dat de hulp zoveel mogelijk rechtstreeks en controleerbaar bij de mensen terechtkomt die haar nodig hebben. Dankzij contacten ter plaatse kan worden nagegaan welke noden er bestaan en waarvoor de ingezamelde middelen daadwerkelijk worden gebruikt.

De organisatie kiest daarbij uitdrukkelijk voor een humanitair engagement. Zij levert geen militaire goederen en wil zich niet politiek positioneren. De aandacht gaat naar mensen die door de oorlog getroffen worden, met bijzondere aandacht voor kinderen, onderwijs en gezondheidszorg.

Kinderen opnieuw naar school laten gaan

Een van de belangrijkste projecten betreft de scholen in en rond Tsjernihiv, een gebied dat zwaar onder de oorlog heeft geleden.

Verschillende schoolgebouwen werden beschadigd. Zo werd financiële ondersteuning geboden voor noodzakelijke herstellingen, waaronder het vervangen van vernielde ramen. Lokale vakmensen voeren de werkzaamheden uit en de organisatie financiert de materialen en werkzaamheden op basis van concrete afspraken en bewijsstukken.

Maar een hersteld klaslokaal volstaat niet. In de huidige omstandigheden moeten scholen ook over een geschikte schuilplaats beschikken.

Veel scholen hadden oorspronkelijk geen volwaardige schuilkelder. Soms was er alleen een vochtige of nauwelijks gebruikte kelder waarin goederen werden opgeslagen. Dergelijke ruimten worden nu omgebouwd tot plaatsen waar kinderen tijdens luchtalarm veilig kunnen verblijven en waar, indien nodig, zelfs lessen kunnen doorgaan.

Daarvoor zijn onder meer elektriciteit, verlichting en voldoende ventilatie noodzakelijk. Wanneer honderd kinderen en begeleiders gedurende langere tijd in een ondergrondse ruimte moeten verblijven, zijn dat geen luxevoorzieningen maar basisvoorwaarden.
De restauratie en inrichting van deze ondergrondse schuilplaatsen vormt dan ook een van de belangrijkste onderdelen van Angels of Freedom. Het doel is bijzonder concreet: kinderen ondanks de oorlog opnieuw de mogelijkheid geven om zo veilig mogelijk onderwijs te volgen.

Medische en materiële hulp

De hulpverlening gaat verder dan de scholen. In de voorbije jaren werden ook verschillende ambulances naar Oekraïne gebracht, samen met medische hulpmiddelen en andere noodzakelijke materialen.

Daarnaast werden generatoren en powerstations geleverd. Door aanvallen op de energie-infrastructuur kunnen elektriciteit en verwarming immers uitvallen. Zeker tijdens de Oekraïense winter kunnen dergelijke voorzieningen letterlijk van levensbelang zijn.

Bedrijven worden eveneens aangesproken om bruikbare materialen te schenken. Sommige medische producten kunnen bijvoorbeeld om administratieve of productietechnische redenen niet meer commercieel worden verkocht, terwijl ze nog perfect bruikbaar zijn voor humanitaire doeleinden.

Ook gemeenten en andere overheden worden aangemoedigd om bij te dragen, bijvoorbeeld door generatoren aan te kopen of bruikbaar materiaal dat zij zelf niet langer nodig hebben ter beschikking te stellen.

Aandacht voor psychologische en psychiatrische zorg

Tijdens de presentatie werd ook gewezen op een minder zichtbaar, maar bijzonder ingrijpend gevolg van de oorlog: psychisch trauma.

Er werden onder meer bedden geleverd aan een psychiatrische instelling waar mensen worden opgevangen die zwaar getekend zijn door hun oorlogservaringen. De verwachting is dat de nood aan psychologische en psychiatrische ondersteuning nog vele jaren zal blijven bestaan.

Daarom wordt ook onderzocht hoe expertise vanuit Belgische instellingen kan worden ingezet om Oekraïense hulpverleners en voorzieningen te ondersteunen.

Hulp wordt steeds professioneler

Naarmate het project groeide, moest ook de logistieke organisatie professioneler worden aangepakt. Aanvankelijk reden bestelwagens en voertuigen van lokale handelaars met hulpgoederen richting Oekraïne. Inmiddels worden voor grotere hoeveelheden professionele transporteurs ingeschakeld.

Tegelijk wordt kritischer gekeken naar wat werkelijk nodig en bruikbaar is. Goedbedoelde hulp is immers niet automatisch goede hulp. Goederen die ter plaatse niet bruikbaar zijn, kunnen uiteindelijk zelfs een bijkomend probleem veroorzaken. Daarom wordt steeds meer gewerkt vanuit de concrete vraag van de mensen en organisaties in Oekraïne.

De heer Guy Maes benadrukte bovendien dat de organisatie zorgvuldig met financiële middelen omgaat. Waar mogelijk worden werkzaamheden door lokale mensen uitgevoerd en worden kosten betaald nadat duidelijk is waarvoor de middelen werden gebruikt.

Meer dan 50 000 euro en een grote hoeveelheid hulpgoederen

In de voorbije jaren werden verschillende acties georganiseerd om het project te financieren. Er waren onder meer een quiz, een fototentoonstelling en diverse verkoop- en solidariteitsacties.
Volgens de tijdens de bezinning meegedeelde cijfers werd inmiddels meer dan €50.000 aan financiële middelen ingezameld. Daarnaast schonken bedrijven, ziekenhuizen, gemeenten en andere organisaties goederen met minstens een vergelijkbare waarde.
Voor financiële giften wordt inmiddels ook samengewerkt met de Koning Boudewijnstichting, waardoor schenkers onder de daarvoor geldende voorwaarden een fiscaal attest kunnen verkrijgen.

Erkenning voor het engagement

Het werk van pater Karel bleef niet onopgemerkt. Tijdens de presentatie werd verteld over verschillende vormen van erkenning die hij voor zijn inzet mocht ontvangen, zowel in België als in Oekraïne.

Ook oorlogsjournalist Rudi Vranckx werd bij het initiatief betrokken en trok samen met pater Karel naar Oekraïne om het humanitaire werk ter plaatse in beeld te brengen.

Die erkenning is belangrijk, maar tijdens de voordracht werd duidelijk dat ze niet het doel van het project vormt. Centraal blijven de mensen die geholpen worden en de vele vrijwilligers, schenkers en organisaties die dit mogelijk maken.

De steun van onze Orde met een bijdrage van 7.500 euro

Een bijzonder moment tijdens de bezinningsdag volgde na de presentatie van de heer Guy Maes. Namens de aanwezigen, de commanderijen en de hele Orde werd een cheque van €7.500 door de hoofdhospitalier overhandigd ter ondersteuning van het project. Daarbij werd aangekondigd dat ook de opbrengst van de collecte tijdens de viering in de abdijkerk aan deze bijdrage zal worden toegevoegd.

Onze steun krijgt daardoor een zeer concrete bestemming. De middelen kunnen onder meer bijdragen aan de verdere restauratie en inrichting van de schuilkelders waarin kinderen tijdens luchtalarm bescherming kunnen zoeken en hun onderwijs zoveel mogelijk kunnen voortzetten. De overhandiging maakte op een bijzonder tastbare manier duidelijk wat caritatieve inzet binnen onze Orde kan betekenen.

Niet alleen helpen tijdens de oorlog

Een belangrijke boodschap uit de voordracht was dat de verantwoordelijkheid niet eindigt wanneer ooit de wapens zwijgen.

Bewust wil men ook middelen en energie beschikbaar houden voor de periode na de oorlog. Dan begint immers een volgende enorme opdracht: gebouwen herstellen, scholen opnieuw volwaardig laten functioneren, gezondheidszorg ondersteunen en mensen helpen die lichamelijk of psychologisch getekend uit de oorlog komen.

Het uiteindelijke doel gaat daarom verder dan noodhulp alleen. Het gaat erom mensen opnieuw uitzicht te geven op een normaal en menswaardig bestaan.

Van bezinning naar concrete actie

Het project vormde daarmee een bijzonder passende aanvulling op het eerste gedeelte van onze bezinningsdag.

In de Handelingen van de Apostelen hoorden we hoe geloof zich vertaalt in gemeenschap, dienstbaarheid, vrijmoedigheid en zorg voor anderen. In het project van pater Karel kregen we vervolgens een zeer concreet voorbeeld te zien van mensen die zich laten raken door de nood van anderen en daarop antwoorden met engagement.

De beelden en getuigenissen uit Oekraïne maakten duidelijk hoe groot de noden blijven. Tegelijk toonde de presentatie hoeveel mogelijk wordt wanneer mensen, verenigingen, bedrijven en organisaties hun krachten bundelen.

De cheque van €7.500, aangevuld met de collecte van de dag, is daarom meer dan alleen financiële steun. Deze bijdrage drukt onze verbondenheid uit met de mensen die zich ter plaatse inzetten en vooral met de kinderen en gezinnen die iedere dag opnieuw met de gevolgen van de oorlog geconfronteerd worden.

Zo kreeg de caritatieve opdracht van onze Orde tijdens deze bezinningsdag een bijzonder concrete betekenis: betrokkenheid bij het leed van anderen omzetten in daadwerkelijke hulp.

Zo kwamen de twee dimensies van de missie van OSJ tijdens deze bezinningsdag samen. De bezinning nodigde ons uit om het geloof te verdiepen; Angels of Freedom liet zien hoe dat geloof gestalte kan krijgen in concrete hulp. Geestelijke groei en caritatieve inzet voeden elkaar en geven samen richting aan ons engagement als hospitaalridder.

***